2024/1732

2024.6.19.

A TANÁCS (EU) 2024/1732 RENDELETE

(2024. június 17.)

az (EU) 2021/1173 rendeletnek az induló vállalkozásokat érintő, Európa vezető szerepének a megbízható mesterséges intelligencia területén való megerősítését célzó EuroHPC-kezdeményezés tekintetében történő módosításáról

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 187. cikkére és 188. cikkének első bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság javaslatára,

tekintettel az Európai Parlament véleményére ([1]),

tekintettel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményére ([2]),

különleges jogalkotási eljárás keretében,

mivel:

(1) A mesterséges intelligenciára vonatkozó harmonizált szabályokról szóló európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban: a mesterséges intelligenciáról szóló rendelet) célja a belső piac működésének javítása egy egységes jogi keretet létrehozása által, különösen a mesterséges intelligenciának (a továbbiakban: az MI) az uniós értékekkel összhangban történő fejlesztésére, forgalmazására és igénybevételére vonatkozóan.

(2) Amióta 2021-ben elfogadásra került az (EU) 2021/1173 tanácsi rendelet ([3]), az MI terén hatalmas műszaki fejlődés ment végbe, és az világszerte óriási stratégiai jelentőségű és erősen vitatott területté vált. Az Unió élen jár a megbízható és etikus MI-vel kapcsolatos felelősségteljes kutatás és innováció támogatására irányuló erőfeszítések terén, miközben biztosítékokat alakít ki, és hatékony irányítást hoz létre.

(3) A Bizottság 2023. szeptember 13-án – az MI-vel kapcsolatos felelősségteljes kutatás és innováció támogatására irányuló átfogó megközelítés részeként – új stratégiai kezdeményezést jelentett be, amelynek célja, hogy az Unió nagy teljesítményű számítástechnikai kapacitását elérhetővé tegye a megbízható MI-vel foglalkozó innovatív európai induló vállalkozások számára modelljeik tanítása céljából. Ez a kezdeményezés kiegészíti a mesterséges intelligenciára vonatkozó biztosítékoknak a mesterséges intelligenciáról szóló rendelet révén történő kialakítására, az irányítási struktúrák létrehozására és az innovációnak a mesterséges intelligenciáról szóló összehangolt terven keresztül történő támogatására irányuló törekvéseket.

(4) mivel az Unió legnagyobb teljesítményű, világszínvonalú szuper-számítástechnikai kapacitása az Európai Nagy Teljesítményű Számítástechnika Közös Vállalkozás (a továbbiakban: a közös vállalkozás) létesítményeiben található, ezeket a létesítményeket kell elérhetővé tenni ahhoz, hogy az uniós kezdeményezés megvalósuljon. Ennek megfelelően a közös vállalkozás meglévő hat célkitűzését egy olyan hetedik célkitűzéssel kell kiegészíteni, amely a közös vállalkozás szuperszámítógépei által az új uniós MI-kezdeményezéshez való hozzájárulásra vonatkozik.

(5) Az új célkitűzés lehetővé tenné a közös vállalkozás számára, hogy az általános célú mesterségesintelligencia-modellek gépi tanulásának és tanításának lehetővé tétele érdekében tevékenységeket végezzen MI-optimalizált szuperszámítógépek vagy szuperszámítógép-partíciók beszerzésének és üzemeltetésének területén. Lehetővé kell tenni a közös vállalkozás számára, hogy az MI-vel foglalkozó induló vállalkozások ökoszisztémája, valamint a kutatási és innovációs ökoszisztéma számára új hozzáférési módozatot hozzon létre számítástechnikai erőforrásaihoz, továbbá hogy a szuperszámítógépein való futtatásra optimalizált dedikált MI-alkalmazásokat fejlesszen ki. Azt is lehetővé kell tenni a közös vállalkozás számára, hogy az Európai Nagy Teljesítményű Számítástechnika meglévő üzemeltető szervezeteit jelölje ki MI-gyáraknak, ha az üzemeltető szervezet igazolni tudja, hogy szuperszámítógépe elegendő számítástechnikai erőforrással rendelkezik nagy léptékű, általános célú

([1]) 2024. április 24-i vélemény (a Hivatalos Lapban még nem tették közzé).
([2]) 2024. március 20-i vélemény (a Hivatalos Lapban még nem tették közzé).
([3]) A Tanács (EU) 2021/1173 rendelete (2021. július 13.) az európai nagy teljesítményű számítástechnikával foglalkozó közös vállalkozás létrehozásáról és az (EU) 2018/1488 rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 256., 2021.7.19., 3. o.).

mesterségesintelligencia-modellek és újonnan megjelenő MI-alkalmazások tanításához, valamint feltéve, hogy az üzemeltető szervezet végrehajtja az MI-ökoszisztéma fejlesztéséhez és támogatásához szükséges kiegészítő tevékenységek teljes körét. Az említett változtatások lehetővé tennék, hogy a közös vállalkozás testre szabott számítási teljesítményt és szolgáltatásokat kínáljon az MI Unión belüli nagy léptékű tanításának, fejlesztésének és elterjedésének támogatásához, ami a hatályos rendelet keretében nem valósítható meg. Az MI-gyáraknak interakcióba kell lépniük egymással és a vonatkozó uniós MI-kezdeményezésekkel, valamint – adott esetben – interakcióba léphetnek a vonatkozó nemzeti MI-ökoszisztémákkal és -kezdeményezésekkel.

(6) Annak érdekében, hogy az e rendelet által bevezetett változások alkalmazásának kezdőnapja összehangban legyen a mesterséges intelligenciáról szóló rendelet alkalmazásának kezdőnapjával, ezt a rendeletet indokolatlan késedelem nélkül alkalmazni kell.

(7) Az (EU) 2021/1173 rendeletet ezért ennek megfelelően módosítani kell,

ELFOGADTA EZT A RENDELETET:

1. cikk

Az (EU) 2021/1173 rendelet a következőképpen módosul:

1. A 2. cikk a következőképpen módosul:

a) a cikk a következő pontokkal egészül ki:

„3a. »MI-re optimalizált szuperszámítógép«: olyan szuperszámítógép, amelyet elsősorban nagy léptékű, általános célú mesterségesintelligencia-modellek és újonnan megjelenő, a mesterséges intelligencián (MI) alapuló alkalmazások (MI-alkalmazások) tanítására terveztek;

3b. »MI-gyár«: olyan, MI-vel kapcsolatos szuper-számítástechnikai szolgáltatási infrastruktúrát biztosító, központosított vagy decentralizált szervezet, amely MI-re optimalizált szuperszámítógépből vagy egy szuperszámítógép MI-partíciójából, ehhez kapcsolódó adatközpontból, valamint dedikált hozzáférésű és MI-orientált szuperszámítástechnikai szolgáltatásokból áll, valamint amely vonzza és összefogja a tehetségeket a szuperszámítógépek MI-célú használatához szükséges kompetenciák biztosítása érdekében;"

b) a 9. pont helyébe a következő szöveg lép:

„9. »EuroHPC-szuperszámítógép«: olyan számítástechnikai rendszer, amely teljes egészében a közös vállalkozás tulajdonát képezi, vagy amely egyéb részt vevő államokkal vagy egy magánpartner-konzorciummal közös tulajdonban van, továbbá amely hagyományos szuperszámítógép (csúcskategóriás szuperszámítógép, ipari felhasználásra alkalmas szuperszámítógép, MI-re optimalizált szuperszámítógép vagy közepes teljesítményű szuperszámítógép), hagyományos és kvantumszámítógépet ötvöző hibrid számítógép, kvantumszámítógép vagy kvantumszimulátor;".

2. A 3. cikk (2) bekezdése a következő ponttal egészül ki:

„h) MI-gyárak létrehozása és üzemeltetése egy rendkívül versenyképes és innovatív uniós MI-ökoszisztéma továbbfejlesztésének támogatása érdekében."

3. A 4. cikk (1) bekezdése a következő ponttal egészül ki:

„h) az MI-gyáraknak a megbízható és etikus MI-t támogató pillére, amely egy olyan MI-orientált szuper-számítástechnikai szolgáltatási infrastruktúra biztosítására irányuló tevékenységekre terjed ki, amely az MI-ökoszisztéma kutatási és innovációs képességeinek, kompetenciáinak és készségeinek továbbfejlesztését célozza; e pillérnek a következő tevékenységeket kell magában foglalnia:

i. adatközpontokkal közös elhelyezésű vagy adatközpontokhoz rendkívül nagy sebességű hálózatokon keresztül kapcsolódó, MI-re optimalizált szuperszámítógépek beszerzése és üzemeltetése;

ii. a meglévő EuroHPC-szuperszámítógépek MI-képességekkel való korszerűsítése;

iii. hozzáférés és méltányos hozzáférési lehetőségek biztosítása az MI-re optimalizált szuperszámítógépekhez vagy az MI-képességekkel korszerűsített EuroHPC-szuperszámítógépekhez, beleértve használatuk kiterjesztését nagy számú köz- és magánfelhasználóra, köztük induló vállalkozásokra, valamint kis- és középvállalkozásokra is;

iv. központosított vagy decentralizált, MI-orientált szuper-számítástechnikai szolgáltatási központok üzemeltetése az MI-vel foglalkozó induló vállalkozások ökoszisztémájának, valamint az algoritmikus támogatást biztosító kutatási és innovációs ökoszisztémának a támogatására, tanító MI-modellek és -rendszerek továbbfejlesztésének, tanításának, tesztelésének, értékelésének és validálásának a támogatása, továbbá újonnan megjelenő, nagy léptékű MI-alkalmazások fejlesztésének a támogatása olyan stratégiai területeken, mint például az egészségügy és az ápolás-gondozás, az éghajlatváltozás, a robotika vagy az összekapcsolt és automatizált mobilitás;

v. szuperszámítógép-barát programozási létesítmények üzemeltetése, többek között az MI-alkalmazások arra irányuló párhuzamosítása céljából, hogy optimalizálni lehessen a szuper-számítástechnikai képességek használatát;

vi. az MI igénybevételét lehetővé tevő egyéb szuper-számítástechnikai szolgáltatások üzemeltetése;

vii. tehetségek vonzása, összefogása és képzése az EuroHPC-szuperszámítógépek MI-vonatkozású használatával kapcsolatos kompetenciáik és készségeik fejlesztése érdekében;

viii. interakció a többi MI-gyárral, szolgáltatásaik hozzáférhetővé tétele Európa-szerte, továbbá együttműködés az EuroHPC-kompetenciaközpontokkal és az EuroHPC kiválósági központokkal, valamint az olyan vonatkozó uniós MI-kezdeményezésekkel, mint például a mesterséges intelligenciával foglalkozó induló vállalkozások központjai, a mesterségesintelligencia- és adatökoszisztémák, a mesterségesintelligencia-tesztelési és -kísérleti létesítmények, az európai központi mesterségesintelligencia-platform, az MI-orientált digitális innovációs központok, az Európai Innovációs és Technológiai Intézet mesterséges intelligenciával kapcsolatos tudományos és innovációs társulásai, a vonatkozó európai kutatási infrastruktúrák és egyéb kapcsolódó kezdeményezések.”

4. A 9. cikk a következőképpen módosul:

a) az (5) bekezdés a következő albekezdéssel egészül ki:

„Az MI-re optimalizált szuperszámítógépek esetében az üzemeltető szervezetekre a következő további kiválasztási szempontok alkalmazandók:

a. meglévő adatközpont közelsége vagy az ahhoz való, rendkívül nagy sávszélességű hálózatokon keresztüli kapcsolódás;

b. az üzemeltető szervezet jövőképe, tervei és képessége az MI-vel foglalkozó induló vállalkozások ökoszisztémáját, a kutatási és innovációs ökoszisztémát, valamint az MI-felhasználói közösséget illetően felmerülő kihívások kezelésével, továbbá központosított vagy decentralizált támogató MI-orientált szuper-számítástechnikai szolgáltatás nyújtásával kapcsolatban;

c. a támogató MI-orientált szuper-számítástechnikai szolgáltatási környezetért várhatóan felelős csapatban rendelkezésre álló tapasztalatok és know-how minősége és helytállósága;

d. más MI-gyárakkal, az EuroHPC-kompetenciaközpontokkal és EuroHPC kiválósági központokkal, valamint az MI-vel kapcsolatos releváns kezdeményezésekkel – így például a mesterséges intelligenciával foglalkozó induló vállalkozások központjaival, a mesterségesintelligencia- és adatökoszisztémákkal, a mesterségesintelligencia-tesztelési és -kísérleti létesítményekkel, az európai központi mesterségesintelligencia-platformmal, az MI-orientált digitális innovációs központokkal és más kapcsolódó kezdeményezésekkel – való interakcióra és együttműködésre irányuló tervek;

e. az üzemeltető szervezetnek a tehetségbázis fejlesztéséhez való hozzájárulásra irányuló meglévő képességei és jövőbeli tervei.”

b) a cikk a következő bekezdéssel egészül ki:

„(5a) A meglévő üzemeltető szervezetek MI-gyár címre pályázhatnak. A részvételi szándék kifejezésére való felhívást követően az irányító testület tisztességes és általtható, többek között a 9. cikk (5) bekezdésének második albekezdésében bemutatott kiválasztási szempontokon alapuló eljárással kiválaszt valamely meglévő üzemeltető szervezetet, feltéve, hogy az adott üzemeltető szervezet igazolni tudja, hogy EuroHPC-szuperszámítógépe elegendő számítástechnikai erőforrással rendelkezik a nagy léptékű, általános célú MI-modellek és az újonnan megjelenő MI-alkalmazások tanításához.”;

c) a cikk a következő bekezdéssel egészül ki:

„(6a) A 12a. cikkben említett, MI-re optimalizált szuperszámítógépek esetében az üzemeltető szervezet a támogató szolgáltatásaihoz való hozzáférés megkönnyítése céljából egyablakos rendszert hoz létre a felhasználók – többek között az induló vállalkozások, a kis- és középvállalkozások és a tudományos felhasználók – számára.”

5. A 10. cikk (2) bekezdésének l) pontja helyébe a következő szöveg lép:

„l) az arra az esetre alkalmazandó különös feltételek, amikor az üzemeltető szervezet ipari használatra üzemeltet EuroHPC-szuperszámítógépet vagy MI-re optimalizált szuperszámítógépet.”

6. A szöveg a következő cikkel egészül ki:

„12a. cikk

MI-re optimalizált szuperszámítógépek beszerzése és tulajdonjoga

(1) A közös vállalkozás MI-re optimalizált szuperszámítógépeket szerez be, és rendelkezik azok tulajdonjogával.

(2) Az 5. cikk (1) bekezdésében említett uniós pénzügyi hozzájárulás az MI-re optimalizált szuperszámítógépek beszerzési költségének legfeljebb 50 %-át és üzemeltetési költségének legfeljebb 50 %-át fedezheti. Az üzemeltetési költségekbe az MI-orientált szuper-számítástechnikai szolgáltatások költségei is beletartoznak.

Az MI-re optimalizált szuperszámítógépek teljes tulajdonlási költségének fennmaradó részét az üzemeltető szervezet székhelye szerinti részt vevő állam vagy az üzemeltetési konzorciumban részt vevő államok fedezik, adott esetben kiegészítve a 6. cikkben említett hozzájárulásokkal.

(3) Az MI-re optimalizált szuperszámítógépek beszállítójának kiválasztásakor tekintetbe kell venni az ellátási lánc biztonságát. A kiválasztást olyan kiírási feltételekre kell alapozni, amelyek keresletvezéreltek, és amelyek figyelembe veszik a felhasználói igényeket és a kiválasztott üzemeltető szervezet által a részvételi szándék kifejezésére való felhívásra benyújtott pályázatban megadott általános rendszerjellemzőket.

(4) A közös vállalkozás eljárhat olyan MI-re optimalizált szuperszámítógépek első felhasználójaként, amelyek elsősorban az Unióban kifejlesztett technológiákat integrálnak.

(5) Az irányító testület a munkaprogramban – biztonsági okokból kellően indokolt esetben – határozhat úgy, hogy az (EU) 2021/694 rendelet 12. cikkének (6) bekezdésével összhangban feltételekhez köti a beszállítóknak az MI-re optimalizált szuperszámítógépek beszerzésében való részvételét, vagy az említett rendelet 18. cikkének (4) bekezdésével összhangban korlátozza részvételüket biztonsági okokból vagy ha a tevékenységek közvetlenül kapcsolódnak az Unió stratégiai autonómiájához.

(6) Az MI-re optimalizált szuperszámítógépeket egy EuroHPC-szuperszámítógép üzemeltető szervezeténél vagy egy Unióban található szuper-számítástechnikai központban kell elhelyezni.

(7) A közös vállalkozásnak az alapokmány 23. cikkének (4) bekezdésében említett végelszámolása sérelme nélkül, legkorábban öt évvel azt követően, hogy egy üzemeltető szervezetnél üzembe helyezett, MI-re optimalizált szuperszámítógép megfelelt az átvételi vizsgálaton, az irányító testület döntése alapján és az üzemeltetési megállapodásban foglaltaknak megfelelően az MI-re optimalizált szuperszámítógép tulajdonjogát át lehet ruházni az említett üzemeltető szervezetre, illetve az MI-re optimalizált szuperszámítógépet el lehet adni egy másik szervezetnek, vagy üzemen kívül lehet helyezni. Egy MI-re optimalizált szuperszámítógép tulajdonjogának átruházása esetén az üzemeltető szervezet visszatéríti a közös vállalkozás számára az átruházásra kerülő szuperszámítógép maradványértékét. Ha nem kerül sor a tulajdonjognak az üzemeltető szervezetre történő átruházására, hanem az MI-re optimalizált szuperszámítógép üzemen kívül helyezés mellett döntenek, a vonatkozó költségeket egyenlően kell megosztani a közös vállalkozás és az üzemeltető szervezet között. A közös vállalkozás nem felel az MI-re optimalizált szuperszámítógép tulajdonjogának átruházását, vagy az MI-re optimalizált szuperszámítógép eladását vagy üzemen kívül helyezését követően felmerülő költségekért.”

7. A 15. cikk a következőképpen módosul:

a) az (1) bekezdés helyébe a következő szöveg lép:

„(1) A közös vállalkozás részvételi szándék kifejezésére való felhívást tehet közzé a tulajdonában vagy társtulajdonában lévő EuroHPC-szuperszámítógépek fejlesztése, a szuperszámítógép teljesítményszintjének az exaszinthez közeli szintre történő emelése vagy a szuperszámítógép MI-képességeinek növelése, vagy a szuperszámítógép működési teljesítményének bármilyen más módon – többek között kvantumgyorsítók révén – történő növelése érdekében.”;

b) a (2) bekezdést el kell hagyni;

c) az (5) bekezdés helyébe a következő szöveg lép:

„(5) A fejlesztéssel kapcsolatos beszerzési költségekhez nyújtott uniós pénzügyi hozzájárulás százalékos arányának meg kell egyeznie az eredeti EuroHPC-szuperszámítógéphez nyújtott uniós pénzügyi hozzájárulás százalékos arányával, amelynek értékcsökkenését az eredeti szuperszámítógép várható hátralévő élettartama alatt kell elszámolni. A fejlesztés üzemeltetési többletköltségeihez nyújtott uniós pénzügyi hozzájárulás százalékos arányának meg kell egyeznie az eredeti EuroHPC-szuperszámítógéphez nyújtott uniós pénzügyi hozzájárulás százalékos arányával. Az (EU) 2018/1488 rendelet alkalmazásának időtartama alatt beszerzett, petaszintű szuperszámítógépek esetében a fejlesztéshez nyújtott uniós pénzügyi hozzájárulás az üzemeltetési többletköltségek legfeljebb 35 %-át fedezheti.”

8. A 16. cikk a következőképpen módosul:

a) a szöveg a következő bekezdéssel egészül ki:

„(1a) Az MI-re optimalizált szuperszámítógépeket és az MI-képességek tekintetében korszerűsített EuroHPC-szuperszámítógépeket elsősorban nagy léptékű, általános célú, tanító MI-modellek és újonnan megjelenő MI-alkalmazások fejlesztésére, tesztelésére, értékelésére és validálására, valamint a nagy teljesítményű számítástechnikát igénylő uniós MI-megoldások továbbfejlesztésére, továbbá a tudományos problémák megoldását célzó nagy léptékű MI-algoritmusok végrehajtására kell felhasználni.”;

b) a szöveg a következő bekezdéssel egészül ki:

„(2a) Az irányító testület a 17. cikkel összhangban meghatározza az MI-re optimalizált szuperszámítógépekhez és az MI-képességek tekintetében korszerűsített EuroHPC-szuperszámítógépekhez való hozzáférés különös feltételeit, figyelembe véve az MI-vel foglalkozó induló vállalkozások ökoszisztémájának, valamint a kutatási és innovációs ökoszisztémának a sajátos szükségleteit. Idetartozik az induló vállalkozások, valamint a kis- és középvállalkozások részére biztosított külön hozzáférés is. Kizárólag az uniós értékekkel összhangban lévő, megbízható és etikus MI-modellek, -rendszerek és -alkalmazások fejlesztésére irányuló javaslatok esetében biztosítható hozzáférési jogosultság.”

9. A 17. cikk (1) bekezdésének helyébe a következő szöveg lép:

„(1) Az egyes csúcskategóriás szuperszámítógépekhez, kvantumszámítógépekhez és MI-re optimalizált EuroHPC-szuperszámítógépekhez való hozzáférési időből az Unióra jutó résznek egyenes arányban kell állnia az 5. cikk (1) bekezdésében említett uniós pénzügyi hozzájárulásnak az EuroHPC-szuperszámítógép teljes tulajdonlási költségéhez viszonyított arányával, és így nem haladhatja meg az EuroHPC-szuperszámítógéphez rendelt teljes hozzáférési idő 50 %-át.”

2. cikk

Ez a rendelet az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetését követő huszadik napon lép hatályba.

Ez a rendelet teljes egészében kötelező és közvetlenül alkalmazandó valamennyi tagállamban.

Kelt Luxembourgban, 2024. június 17-én.

a Tanács részéről

az elnök

A. MARON